

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/22/2016
Identifikačné číslo spisu:	7115010588
Dátum vydania rozhodnutia:	14.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7115010588.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného ml. M. M. pre zločin zabitia podľa § 147 ods. 1 Tr. zák. a iné prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 14. apríla 2016 v Bratislave dovolanie obvineného ml. M. M. podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Mariána Lenharda proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2015, sp. zn. 6 To 64/2015, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného ml. M. M. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I rozsudkom z 30. júna 2015, sp. zn. 4 Tk 1/2015 uznal obvineného ml. M. M. (spolu s obvineným U. J.) za vinného zo zločinu zabitia podľa § 147 ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

v Michalovciach v lokalite lesopark Biela Hora vo vzdialenosti asi 400 m od Partizánskej ulice dňa 4. novembra 2014 v presne nezistenom čase niekedy okolo 18.00 hod. potom, čo poškodený Y. F. udrel kameňom do nosa M. U., obv. ml. M. M. a obv. U. J. fyzicky napadli poškodeného a to tým spôsobom, že obv. ml. M. M. ho päťou pravej ruky udrel do oblasti ľavého ramena, v dôsledku čoho poškodený Y. F. spadol na chrbát do trávy, následne ho začal opakovane kopať pravou nohou do oblasti brucha, stehna a hlavy, potom sa zohol nad poškodeného a minimálne trikrát ho päťou pravej ruky udrel do tváre, súbežne s útokmi obv. ml. M. M. udieral poškodeného obv. U. J. a to minimálne päťkrát päťami do tváre, kopal ho do brucha pravou nohou, najmenej trikrát mu dupol pravou nohou po hlave a následne oboma nohami mu dopadol na hrudník, potom obv. U. J. zobral zo zeme bicykel poškodeného, zodvihol ho nad hlavu a hodil na hrudník poškodeného, čo zopakoval dvakrát, čím mu takto spôsobili tržné a tržnozmliažené rany hornej a dolnej pery, pravého obočia, kožné odreniny a krvné podliatiny na horných končatinách, na hrudníku a v oblasti panvy vľavo, zlomeniny kostí tváre, zlomeniny štvrtého až siedmeho rebra vľavo, úrazové prekrvácanie mäkkých lebečných pokrývok v temnej oblasti a v spánkovej oblasti hlavy vľavo vnútrolebečné krvácanie medzi mäkkými plenami mozgu, na následky ktorých poškodený Y. F. dňa 27. novembra 2014 v čase o 7.50 hod. v NsP ŠD. Kukuru zomrel.

Okresný súd obvinenému za to uložil podľa § 147 ods. 1 Tr. zák., § 117 ods. 1, § 36 písm. j/, písm. l/ Tr. zák., § 37 písm. h/ Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyroch) rokov.

Podľa § 117 ods. 4 Tr. zák. obvineného zaradil na výkon trestu odňatia slobody do ústavu pre mladistvých.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd obvineným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť poškodenej Q. F. škodu vo výške 4 929 Eur a poškodenej Všeobecnej zdravotnej poisťovni a. s. škodu vo výške 5 416,63 Eur.

Proti tomuto rozhodnutiu podali obvinení odvolania, ktoré Krajský súd v Košiciach uznesením z 23. septembra 2015, sp. zn. 6 To 64/2015 podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podal obvinený prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Mariána Lenharda dovolanie, ktoré oprel o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda s odôvodnením, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku vo vzťahu k naplneniu skutkovej podstaty zločinu zabitia podľa § 147 ods. 1 Tr. zák. a prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák.

V dovolaní namietol, že konaním nenaplnil objektívnu stránku trestných činov, ani poškodenému nespôsobil z nedbanlivosti ťažší následok vo forme smrti. Rekonštrukciou prípadu nebolo preukázané, že kopol poškodeného do hlavy. Znalecké dokazovanie nesmerovalo k ustáleniu konkrétnych poranení, ktoré mal spôsobiť, resp. aký následok mal údajný kop na zdravie poškodeného. Zo znaleckého posudku pritom vyplýva, že najzávažnejšie poranenia spôsobil spoluobvinený U. J.. Vykonané dôkazy preto nedávali základ pre konštatovanie príčinnej súvislosti medzi konaním opísaným v skutkovej vete rozsudku a ťažším následkom vo forme smrti poškodeného. Rovnako nebola naplnená subjektívna stránka zločinu zabitia podľa § 147 ods. 1 Tr. zák., pretože intenzita útoku s ohľadom na slabú telesnú konštrukciu obvineného vylučovala úmysel spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví. Správne malo byť jeho konanie posúdené ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Tr. zák.

Obvinený ďalej uviedol, že jeho konanie nebolo hrubou neslušnosťou - výtržnosťou na verejne prístupnom mieste, ale reakciou na napadnutie svedka M. U. zo strany poškodeného, pričom sa dôvodne domnieval, že kameňom, ktorý držal v ruke, môže napadnúť aj jeho. Skutok sa pritom stal v lesoparku vo večerných hodinách v časti, ktorá nie je bežne verejnosti prístupná.

Taktiež sa nestotožnil s výškou trestu, ktorý považoval za neprimerane prísny a uložený v rozpore s účelom trestu. Nepodmienečný trest možno uložiť mladistvému iba vo výnimočných prípadoch po zvážení všetkých okolností. Nakoľko súdne trestaný nebol, svoje konanie úprimne oľutoval a priznal sa ku konaniu, teda bol nápomocný orgánom činným v trestnom konaní pri vyšetrovaní, nepodmienečný trest odňatia slobody nezodpovedá subjektívnym a objektívnym okolnostiam a je v rozpore s ustanoveniami § 117 ods. 2 Tr. zák. a § 2 ods. 2 Tr. por. Súčasne nesúhlasil s výrokom o náhrade škody, ktorý odporuje ustanoveniam § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 101 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, pretože náhrada nákladov spojených s pohrebom je najviac do výšky 2 324,40 €, pričom za škodu spôsobenú maloletým zodpovedajú spoločne a nerozdielne aj osoby vykonávajúce nad maloletým dohľad, čo musí byť vyjadrené v rozhodnutí o náhrade škody. Osobnostné nároky vo forme bolestného zanikli smrťou poškodeného a nemali byť súčasťou náhrady škody.

Dovolaciemu súdu navrhol, aby vyslovil, že napadnutým uznesením bol v ustanoveniach § 147 ods. 1 Tr. zák., § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. porušený zákon v neprospech obvineného a súčasne v celom rozsahu zrušil uznesenie Krajského súdu v Košiciach a tomuto súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Košice, podľa ktorého skutok ustálený súdmi

nižšieho stupňa zodpovedá hmotnoprávnemu vymedzeniu právnej kvalifikácie podľa § 174 ods. 1 Tr. zák. a § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. Obvinený v podstate opakuje odvolanie a domáha sa opätovného vyhodnocovania vykonaných dôkazov v snahe zmeniť správnosť a úplnosť skutku. Dovolaciemu súdu preto navrhol dovolanie na neverejnom zasadnutí z dôvodov § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

K dovolaniu sa vyjadril aj Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny a Všeobecná zdravotná poisťovňa, ktorí súhlasili s rozsudkami súdov nižšieho stupňa a považovali ich za vecne správne.

Poškodená Q. F. sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd ako súd dovolací skúmal, či má podané dovolanie všetky obsahové a formálne náležitosti, či je prípustné, a či bolo podané oprávnenou osobou a pritom dospel k nasledujúcim záverom:

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. V posudzovanom prípade je napadnutým rozhodnutím uznesenie Krajského súdu v Košiciach ako súdu odvolacieho. Proti takémuto druhu rozhodnutia je dovolanie prípustné. Dovolanie bolo podané obvineným ml. M. M. prostredníctvom obhajcu, teda osobou oprávnenou podľa § 369 ods. 2 písm. b/, § 373 Tr. por., na Okresnom súde Košice I, t.j. na mieste predpokladanom v ustanovení § 370 Tr. por., a v zákonnej 3-ročnej lehote. Dovolanie obvineného však nie je dôvodné.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por.

Obvinený v dovolaní uplatnil dôvod dovolania podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávného ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný

konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V trestnom konaní platia zákonom stanovené pravidlá pre zisťovanie skutkového stavu veci a pre hodnotenie dôkazov. Podľa nich je potrebné zisťovať skutkový stav veci v rozsahu, ktorý je nevyhnutný pre rozhodnutie. Trestný poriadok nestanovuje žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Platí zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadrená v § 2 ods. 12 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Obvinený predovšetkým namietol nenaplnenie skutkových podstat trestných činov, za ktoré bol odsúdený.

V zmysle ustanovenia § 147 ods. 1 Tr. zák. sa zabitia dopustí ten, kto v úmysle spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví inému z nedbanlivosti spôsobí smrť. Objektom trestného činu je ľudský život, pričom páchatelom môže byť ktokoľvek (všeobecný subjekt). Základná skutková podstata postihuje úmyselné konanie, ktorým páchatel konajúci v úmysle spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví, spôsobí z nedbanlivosti ťažší následok vo forme smrti. Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje nedbanlivosť vo vzťahu k spôsobeniu smrteľného následku.

Napriek tomu, že obvinený počas výsluchu na hlavnom pojednávaní odvolal svoje tvrdenie z prípravného konania, že poškodeného Y. F. kopol do hlavy, zmena jeho výpovede nemala vplyv na posúdenie skutku. Zo znaleckého posudku č. 7/2015, vypracovaného znalcami MUDr. Nikitom Bobrovom, CSc. a MUDr. Silviou Farkašovou Iannaccone, PhD., ako aj z výsluchu znalca MUDr. Nikitu Bobrova, CSc. na hlavnom pojednávaní konanom 30. júna 2016 vyplýva, že bezprostrednou príčinou smrti bolo akútne zlyhanie srdcovej a dýchacej činnosti pri obojstrannej pľúcnej tromboembólii v poúrazovom stave. K poúrazovej komplikácii došlo v dôsledku opakovaných tupých poranení hlavy, trupu a končatín zo strany obvinených pri bitke zo 4. novembra 2014. Úmrtie poškodeného teda nastalo v priamej príčinnej súvislosti s poraneniami spôsobenými aj obvineným ml. M. M., ktorý poškodeného opakovane kopol do oblasti brucha a stehna a niekoľkokrát uderel päťou do tváre. I keď znalci v znaleckom posudku uviedli ako najzávažnejšie poranenia tie, ktoré spôsobil obvinený U. J., nekonštatovali, že iba tieto boli príčinou neskoršieho úmrtia poškodeného. Naopak, poúrazová komplikácia nastala v dôsledku poranení zapríčinených oboma obvinenými.

Pokiaľ ide o subjektívnu stránku trestného činu, neobstoí námietka obvineného o absencii úmyslu spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví z dôvodu jeho slabšej telesnej konštrukcie. Zo spôsobu a intenzity útokov, ktoré boli zamerané okrem iného na oblasť hlavy, ako aj počtu opakovaných úderov možno jednoznačne vyvodit' úmysel obvineného spôsobiť poškodenému ťažkú ujmu na zdraví. Vzrast obvineného nemal vplyv na uvedenú skutočnosť, keďže aj osoba s nižšou hmotnosťou môže presnými údermi spôsobiť vážne zranenia.

Súdy nižšieho stupňa nepochybili ani pri kvalifikovaní skutku ako spáchaného v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., nakoľko obvinený sa konania dopustil v lokalite lesoparku, t. j. na mieste verejne prístupnom. Námetka obvineného ohľadne bežnej neprístupnosti tejto časti lesoparku je irelevantná vzhľadom na výpoveď svedkyne J.W., podľa ktorej týmto chodníkom chodí pravidelne venčiť psa.

Rovnako tendenčne vyznievajú tvrdenia obvineného o jeho strachu z útoku zo strany poškodeného. Je nepochybné, že poškodený ako prvý udel kameňom svedka M. U., avšak z jeho ďalšieho správania nemožno vyvodiť úmysel napadnúť obvineného. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že aj keby sa obvinený cítil ohrozený, mohol situáciu riešiť odchodom. Útoky na poškodeného ležiaceho na zemi svedčia skôr o pomste obvineného za zraneného svedka U., než o obave o svoj život.

Dovolací súd sa taktiež stotožnil s výškou a druhom uloženého trestu, ktorý plne korešponduje so závažnosťou skutku a jeho nenapraviteľným následkom v podobe smrti poškodeného.

Obvinený ďalej namietal výšku škody vo výške 4 929 Eur, na ktorú bol spoločne a nerozdielne zaviazaný spolu s obvineným U. J. nahradiť poškodenej Q. F..

Dovolací súd preskúmal doklady predložené poškodenou Q. F. a zistil pochybenie pri ustálení výšky škody, avšak z iného dôvodu, než aký namietal obvinený. Z objednávky č. 03-28/11/2014 (č. l. 337) vyplýva, že poškodená objednala pohrebné služby vo výške 62,50 Eur a cintorínske služby vo výške 102,91 Eur. K úhrade jej bol preto vystavený pokladničný blok vo výške 165,41 Eur. Na objednávkovom formulári je však nesprávne uvedená celková suma k úhrade vo výške 16 541 Eur. Pri vyhotovovaní objednávky došlo k zrejmej písárskej chybe opomenutím desatinnej čiarky. K tejto sume bola ceruzkou dopísaná suma 327,50 Eur, ktorá predstavovala náklady vyplývajúce z objednávky č. 01-28/11/2014 (č. l. 336), a suma 4 929,10 Eur, ako celková suma výdavkov. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že sčítaním celkových súm z oboch objednávok (16 541 Eur + 327,50 Eur) pritom nie je možné dospieť k sume 4 929,10 Eur.

Nakoľko podľa pokladničných dokladov vystavených Technickými a záhradníckymi službami mesta Michalovce poškodená Q. F. uhradila náklady za pohreb nebohého poškodeného Y. F. vo výške 492,91 Eur, správne mali byť obvinení zaviazaní na úhradu nákladov v tejto výške, nie vo výške 4 929,10 Eur.

Z uvedeného vyplýva, že poškodená Q. F. si neuplatnila bolestné, ani náhradu škody v rozpore so zákonom o sociálnom poistení, ako sa nesprávne domnieval obvinený. Pochybenie nastalo na strane súdov nižšieho stupňa, ktoré si nevšimli zrejmu chybu vo výpočte.

Avšak vzhľadom k tomu, že pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ani žiadny iný dôvod podľa § 371 ods. 1 Tr. por., nespadá náprava zjavných písárskych chýb, ktoré nemožno odstrániť ani v zmysle ustanovenia § 174 Tr. por. (z dôvodu, že rozsudok bol vyhlásený už s touto chybou), dovolací súd nesprávnosť napraviť nemohol. Odstránenie pochybenia je možné iba prostredníctvom dovolania podaného ministrom spravodlivosti v zmysle ustanovenia § 371 ods. 3 Tr. por.

Vo vzťahu k požiadavke zaviazat' na náhradu škody spoločne a nerozdielne aj osobu vykonávajúcu nad maloletým dohľad, je nutné poukázať na ustanovenie § 287 Tr. por., ktoré ustanovuje podmienky výroku o náhrade škody. Ak si poškodený nárok uplatnil riadne a včas, súd v odsudzujúcom rozsudku spravidla uloží obžalovanému, ktorý škodu spôsobil, povinnosť jej náhrady. Trestný poriadok neupravuje možnosť zaviazat' na náhradu škody tretiu osobu, t. j. osobu odlišnú od obžalovaného, a to ani v prípade, keď nárok vyplýva z osobitného zákona. Poškodený teda môže požadovať náhradu škody iba vo vzťahu k obžalovanému, resp. k viacerým spoluobžalovaným. Súd je zároveň viazaný návrhom poškodeného, čo do výšky nároku i osoby, voči ktorej poškodený nárok na náhradu škody uplatnil. Povinnosť uhradiť škodu preto nemôže byť uložená osobe, proti ktorej si poškodený nárok neuplatnil, a to ani vtedy, keď škodu spoločným konaním spôsobil aj ďalší spoluobžalovaný, ktorý by inak bol

zaviazaný spoločne a nerozdielne, avšak voči ktorému návrh na náhradu škody nesmeroval, resp. o ktorom sa rozhoduje v samostatnom konaní. V danom prípade poškodená Q. F. do zápisnice o výsluchu svedka - poškodeného z 30. januára 2015 výslovne uviedla, že sa podľa § 46 ods. 3 Tr. por. pripája k trestnému konaniu a chce, aby boli páchatelia súdom zaviazaní k náhrade škody spojenej s jej nákladmi s pohrebom syna (č. l. 68). Súd prvého stupňa preto správne rozhodol iba o zaviazaní oboch obvinených na náhradu škody spoločne a nerozdielne a opomenul matku maloletého.

Z uvedeného je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného ml. M. M. nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., a preto najvyšší súd jeho dovolanie podľa § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.